

Durmuş Hocaoğlu

“Ya Devlet Başa, Ya Kuzgun Leşe” Ortamında Yargı ve Siyâset Üzerine

Yeniçağ, “Analiz”, 12 Mart 2006, Pazar., s.08
“Analiz” Sıra No: 367; 2006-029; Mart-03

YENİCAG

Bir müddetten beri, yargının siyâşleşmesi konusunun ziyâdesiyle telâffuz edilmeye başlanması muhakkak dikkat nazarlarından kaçmamış olsa gerektir; buna, siyâşleşme kadar vurgu yapılmayan, ancak, en az onun kadar ve hattâ birçok bakımdan daha da fazla ehemmiyetli olması hasebiyle eklenmesinde fayda mülâhaza ettiğim bir başka konu da, siyâşî vaziyet alışların en azından büyükçe bir kesrinin ideolojik bir zemînde icrâ edilmesine binâen, “ideolojikleşme” olacaktır. Mes’elenin bir başka câlib-i dikkat yanlarından birisi ise, bizzat bu kabîl iddiaların hemen hepsinin de, açıkça söylenmemekle birlikte, siyâşî ve/veya ideolojik bir niteliğinin göze çarpmakta olmasıdır. Yâni, yargı kararlarının hukukî değil de siyâşî ve/ya ideolojik bir evsafa büründüğünü idda eden kesimlerin yine büyükçe bir bölümünün aslında anlatmak istedikleri, yargı kararlarının kendi siyâşî ve/veya ideolojik görüşleri hilâfına olduğudur diyebiliriz. Buradan çıkarılabilecek ilk netîcelerden birisi, Türkiye’de mer’î hukukun, siyâşî ve ideolojik farklılaşmalar karşısında yetersiz kalmakta olduğudur. Aslında, demokratik ve modern bir ülkenin vatandaşlarının siyâşî ve ideolojik bakımdan farklı “fırka”lara taksîm olunmuş bulunmasının, ilk nazarda gayri tabîî addedilmesini mücîp bir sebep olmasa gerektir; fakat bu denli derin ihtilâflar bize, bu ilk nazarda görünenden daha farklı, daha başka bir şey anlatıyor: Bu farklılaşmalar, “olağan ve sıradan” bir siyâşî ve ideolojik evsaf taşıyor; kökleri çok daha derinlerde olan, çok radikal ve çok muhataralı farklılıklar bunlar. Bu ise yaşanan sürecin “olağan ve sıradan” olmaması ile bire-bir intibak etmektedir. Süreç olağan ve alışıldık olanın hayli fevkinde olduğu için, burada sözünü etmiş olduğumuz “siyâset ve ideoloji” faslı da aynı şekilde, olağan ve alışıldık olanın hayli fevkinde olmaktadır ve o da ezcümle, bu babdaki bütün tartışmaların hemen-hemen gelip dayandığı noktanın, Türkler’in bu coğrafyadaki varlıklarına tamam mı devam mı denileceğinin muhtelif tarzlardaki cevapları olmasından ibârettir. İşte, tam ve hakikî mânâsıyla bir olağan-üstü, yâni fevkalâde, hattâ fevkalhad bir vaziyet!. Bir önceki yazımızdaki son cümlede ifâde ettiğimiz gibi, bu, bir “ya Devlet başa, ya kuzgun leşe” ortamıdır; bundan âlâ fevkalâdelik mi olur?

Öyle ise, şöyle bir durup derin bir soluk alarak soğukkanlı ve mütemmillâne tefekkür etmek gerektir: İnsan’ın idrâk ve şuurundan külliye bağimsız ve bu sebeple de hiçbir sûrette değiştirilebilmesi veya eleştirilebilmesi zihnen dahi mümkün olmayan ve yine bu sebeple en sağlam ve en güvenilirdir kanunlar olan fizik kanunlarının bile normal olmayan, sıra-dışı ahvâl ve şerâit altında, “normal”, yâni bizim bilebildiğimiz hâl ve formlarından farklı olup-olmayacağına henüz bir te’minâtı bilinmekte değildir; tek bir örnek olarak, bilim dünyasında vuku’ bulan bütün sarsıcı değişmelere karşılık hâlâ dimdik ayakta duran Termodinamiğin II. Kanunu ve buna bağlı olarak Entropi’nin, aşırı derecede düşük sıcaklıklarda nasıl çalışacağına henüz tam aydınlatılmamış olmasını vermek fazlasıyla kifâyet edebilir. Şu hâlde, umûmî bir prensip olarak – “mümkün ola pâdişâhım deryâ tutuşa” diyen hikmetli sözde remzen ifâde edildiği gibi – fevkalâde hâllerde, hukuk da dahil olmak üzere, fevkalâdelikler

olacağıın da kabûl ve teslîm edilmesi gerekir ki, meselâ “harp hukuku” da bunun en mümtaz bir örneğinden başkası değildir.

İmdi, bizim el’ân yaşamakta olduğumuz süreç de büyük nisbette buna denk düşmektedir; Türkiye’nin içinde bulunduğu ahvâl ve şerâit normal-dışı bir hâldir, bir bakıma üstü örtülü bir harp hâli; o sebeple, yaşananların da normal-dışı şartlar göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Bu noktada hemen dikkat çekilmesi gerekli olan hususlardan birisi, “yargıya müdâhale”, veya daha açık anlatımıyla, “yargının siyâsîleşmesi / siyâsîleştirilmesi”dir. Bu kavramla ifâde edilmek istenen, herkesçe mâlûm olduğu veçhiyle, siyâsî irâdenin hukukî sürece müdâhalesidir; ancak bu mes’ele bu kadar basite indirgenemez; ikinci ve birçok bakımdan daha da vahîm olanı, yargının bizzat kendisinin siyâsîleşmesi, ideolojikleşmesidir.

Bunu bilâhare ele almak üzere şimdilik kısaca ilkinde temas edelim. Hukuk, bilhassa modern devlette, hiçbir zaman siyâsî irâdeden tam olarak bağımsız olamamıştır, tabiatı gereği, olamaz da. Olabilmesi için, hukukun devlet erkinden tam mânâsıyla ve mutlak bir bağımsızlık içerisinde sivil alanda oluşturulması ve devletin ise bu hukukun tatbîkinde icrâî bir fonksiyondan başka bir rol üstlenmemesi îcap eder; hâlbuki, hâl böyle değildir: Devlet hem “teşrî” (yasama, kanun yapma), hem “kazâ” (yargı) gücü ile hukukun içindedir. Hukukun devlet-bağımsız teşekkülü, nisbeten, gerek Şark’ta ve gerekse de Garp’da, dinî referanslı devlet sistemlerinde mümkün olabilmiştir. Nasıl ki Şer’î Hukuk devlet erkince değil de Ulemâ eliyle vücut bulur ise, Kilise Hukuku (Canonic Law) da kendi sistemi içinde inşâ edilir; ancak orada bile, söz gelimi, Örfî Hukuk’un devlet erki ile bağına dikkat edilmelidir. Fakat buna mukabil, modern devlet, siyâsî irâde ile hukuk ve kanun yapar, yâni sâdece Yargı’nın değil ve fakat Hukuk’un da içindedir, en azından, ‘bir şekilde’; ne kadar dikkatle ayrılmasına çalışılırsa çalışılsın, bir tür “Teslis” niteliğindeki devletin üç gücünün (yasama, yargı, yürütme) arasındaki önlenemez bağlar, siyâsetten ve siyâsî irâdeden külliyen müstakil bir hukukun ve yargının imkânsızlığını gösterme yeterlidir.

